

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационния труд на **Владимир Искров** на тема:
„Групови процеси и състезателна реализация в баскетбола”
за получаване на образователната и научна степен „доктор”
рецензент: доц. Галина Домусчиева-Роглева, доктор

Владимир Стефчов Искров е редовен докторант към катедра „Психология, педагогика и социология“ на НСА „В. Левски“. Той е завършил магистърска програма по „Спортна психология“. Наред с това има богат професионален опит като треньор по баскетбол на различни отбори, както у нас, така и в чужбина. Едновременно с това непрекъснато повишава квалификацията си чрез участие в различни семинари и стажантски програми.

Представеният дисертационен труд е насочен към търсене и разкриване на особеностите на груповите процеси, на психичните качества и умения, гарантиращи състезателната реализация в баскетбола. Значимостта и влиянието на груповите процеси върху постигнатия резултат са причина за множеството изследвания в сферата на спортната психология като цяло. У нас обаче проучванията в тази област са малобройни и недостатъчни, за да се отговори на потребностите на спортната наука и практика.

Дисертацията е с обем 191 страници, илюстрирани с 43 таблици, 11 фигури. Структурата е класическа: увод, три глави, изводи и препоръки, литература. Библиографията съдържа 189 литературни източника, от които 21 на кирилица, 168 на латиница. Цитирани са множество съвременни изследвания в областта на психологията като цяло, които се отнасят до разработваните проблеми.

Първата глава (8 - 90 стр.) включва теоретичната постановка на проблема. Разглежда се появата и развитието на баскетбола като игра, психологическата характеристика на баскетбола, все по-нарастващата популярност и интензификация на съвременния баскетбол, основните характеристики на играта. Съществено внимание е отделено на груповите психологически процеси в баскетболния отбор и връзката им със спортните постижения в баскетбола. Разгледани са трудностите при определяне на състезателната реализация в различните видове спорт и конкретно в баскетбола. Анализирано е и значението на статистиката в баскетбола по отношение на отразяване на игровите показатели и основните компоненти, които се отразяват. Специално внимание е отделено на методиката за отчитане на игровите показатели, създадена от български специалисти. Връзката на груповите процеси със спортното постижение е анализирана в отделен параграф като се подчертава ролята на груповата сплотеност, лидерските стилове на поведение на треньора в групата, груповото мислене, отборния климат, колективната ефективност както и ролята на обратната връзка от треньора. Подробно са посочени методиките, които се прилагат в спортната психология за изследване на посочените променливи. В направения теоретичен обзор докторантът показва познаване на съвременните психологически концепции и умения за подходящо интерпретиране на теориите и резултатите от емпирични изследвания.

Във втората глава (91 - 102 стр.) са представени работните хипотези, целта, задачите, методиката и организацията на емпиричното проучване. Обект на изследване са 169 състезатели, мъже и младежи, разделени според класирането – призово и слабо представяне. Детайлно е описана методиката на изследване, която е съобразена с целта, хипотезата и задачите на изследването. Включени са следните психологически въпросници:

- въпросник за изследване на групова сплотеност;

- въпросник за изследване на колективната ефективност в спорта;
- въпросник за обратната връзка, давана от треньора;
- въпросник за отборния климат;
- скала за оценка на лидерството в спорта.

Докторантът е взел участие в адаптирането на три от методиките за български условия, които са специално предназначени за областта на спортната психология и психометричните им качества дават възможност да бъдат прилагани за психодиагностика и консултиране в областта на спорта.

В третата глава (103 - 175 стр.) се прави анализ и се интерпретират резултатите от изследването. Приложените статистически методи (вариационен, сравнителен, корелационен и регресионен анализи) дават възможност да се установят значими от научно-изследователска гледна точка резултати и разкриват уменията на докторанта при интерпретирането на данните. Анализирани са компонентите на колективната ефективност, отборния климат, лидерските стилове на треньорите, значимостта на положителната обратна връзка, желаното лидерско поведение на треньора, които се наблюдават в групите на мъжете и младежите. Специално внимание е отделено на проучването на компонентите на груповата сплотеност, както и на обратната връзка от страна на треньора. Част от получените резултати не подкрепят изнесеното в психологическата литература, но очертават народопсихологически особености и спецификата, наблюдавана в българския спорт. Приложен е регресионен анализ, за да се установи влиянието на груповите процеси върху игровите показатели. Наблюдава се значимо влияние на високите нива на колективна ефективност, вложените усилия и постоянството в тренировъчния процес върху намаляване на допуснатите грешки.

На основата на емпиричните данни и техния анализ са изведени 5 извода и са посочени 4 основни препоръки, които са свързани със спортната практика.

В предложения труд се срещат и неточности от технически характер – един и същи текст се повтаря на стр. 45 и стр. 49, както и някои несъответствия между цитираните автори в текста и в библиографската справка. Направените бележки по никакъв начин не подлагат на съмнение същността и достойнствата на цялостната разработка.

Могат да бъдат изведени следните приносни моменти на настоящата дисертация:

1. Теоретичната част е написана на професионален и стилистично издържан език. Трябва да се подчертае умението на докторанта да обедини изследванията около ясна изследователска рамка и максимално да ги подчини на основната насока в дисертацията. Постигнат е баланс между теоретичния обзор и емпиричната част, включваща методиката на изследването и анализа на получените резултати.

2. Най-голяма тежест в цялостната дисертационна разработка има реализираното емпирично изследване и интерпретациите, направени върху получените резултати. Целта, хипотезата и задачите на емпиричното изследване са поставени коректно. Същата оценка е валидна за включените в проучването променливи и обработката на събраните емпирични данни, което разкрива уменията на Владимир Искров да анализира съвкупността от данни и да открие най-значимите закономерности сред тях.

3. Получените резултати са в основата на изведените насоки за целенасочено управление на психическата активност, на груповите процеси и възможностите за въздействие върху игровата ефективност.

Владимир Искров е автор на три научни публикации по темата на дисертацията. Представеният автореферат отразява коректно и адекватно съдържанието на дисертацията.

Заклучение:

В своя дисертационен труд Владимир Искров разглежда актуални проблеми от спортно-педагогическата дейност, които е разработил на високо теоретично и емпирично равнище. Докторантът демонстрира много добра ориентация в проблема, професионална култура и ерудиция и умение задълбочено да анализира получените данни. Част от резултатите имат приносен характер. Трудът има значителна практическа стойност и съответства на изискванията за придобиване на образователната и научна степен „доктор”.

Като имам предвид посоченото, убедено предлагам на уважаемите членове на Научното жури да присъдят образователната и научна степен „доктор“ на Владимир Искров.

13.03.2016 г.

Рецензент:

доц. Галина Домусчиева-Роглева, доктор